Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto Dnro 84/2025

9.5.2025

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

MTK lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta ja uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 7 §:n 7 momentin kumoamisesta

MTK:n yleiset huomiot koskien koko hallituksen esityksen HE 37/2025 vp valmistelua

Hallituksen esitys noudattelee asiaa valmistelleen työryhmän loppuraportin johtopäätöksiä. MTK osallistui kyseisen työryhmän loppuraportin valmisteluun asiantuntijana ja näin ollen lausunnon sisältö keskittyy vain nostamaan hallituksen esityksestä esiin kohtia, joihin on lausuntokierrokselta saadun palautteen perusteella esitetty muutoksia tai kohtia, joihin olisi hyvä pyrkiä vaikuttamaan REDIII direktiivin toimeenpanossa.

MTK:n huomiot hallituksen esityksestä

Hallituksen esityksen **7§ aarniometsien kansallisena määrittelynä** käytetään vuonna 2025 annettua valtioneuvoston periaatepäätöstä vanhojen metsien määrittelystä. MTK:n näkemyksen mukaan esitys on selkeä maanomistajien oikeusturvan näkökulmasta yli hallituskausien jatkuvien perusoikeuksien turvaamiseksi. MTK on esittänyt mallia, jolla kohteen voisi suojella Metso-ohjelman mukaisesti ja välttää vastoin maanomistajan tahtoa tapahtuva korvaukseton suojelu.

Hallituksen esityksen **10a§. Maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta koskevat vaatimukset.** Niin sanottua LULUCF-kriteeriä koskevan pykälän perusteluja on selkeytetty lausuntokierrokselta saadun palautteen perusteella väärinymmärrysten välttämiseksi. MTK:n näkemyksen mukaan perusteluteksti on nyt yksiselitteinen ja selkeä. Suomi täyttää matalan riskin maatasolla, kuten täytti jo REDII-direktiivin toimeenpanossa vastaavat vaatimukset.

Hallituksen esityksen **37 a§ 2. momentti**in sisällytettäisiin **kansallinen poikkeus raportointivelvollisuudelle unionin tietokantaan**. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan: *”kansallisesti olisi tarpeen rajata kaasumaisia biopolttoaineita käyttävät sähköä, lämpöä ja jäähdytystä tuottavat laitokset, joiden kokonaislämpöteho on alle 2 megawattia raportointivelvollisuuden ulkopuolelle. Poikkeus vastaisi RED III -direktiivin soveltamisalaa ja koskisi kansallisesti ennen kaikkea sellaisia toiminnanharjoittajia, joilla on velvoite osoittaa käytetyn biomassan kestävyys sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1260/1996) nojalla. Komissio on kuitenkin tietokannan valmistelun yhteydessä käydyissä asiantuntijakokouksissa kertonut suunnitelmistaan laajentaa tietokanta koskevaan myös RED III -direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jääviä toiminnanharjoittajia polttoaineiden jäljitettävyyden laajemman kattavuuden varmistamiseksi. Mikäli komission suunnitelmat toteutuvat kyseessä olevaa kansallista poikkeusta ei olisi mahdollista säätää.”*

MTK pitää hallituksen esityksessä ehdotettua pienimpien toimijoiden rajausta kansallisesti ulos Unionin tietokannan raportointivelvoitteista erittäin hyvin perusteltuna, tarpeellisena ja oikea-aikaisesti esitettynä. MTK:n näkemyksen mukaan tiedonsyöttövelvoitteiden poistaminen voisi koskea suurempiakin laitoksia kuin 2MW biokaasulaitoksia, jos direktiivi antaisi siihen mahdollisuuden.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

MTK ei pidä komission lainsäädäntöpohjaa vailla olevia ajatuksia tiedon syöttövelvoitteiden laajentamisesta direktiivin soveltamisalan ulkopuolisiin toiminnanharjoittajiin miltään osin perusteltuna. Olisi toivottavaa, että esimerkiksi tulevissa Omnibus lainsäädäntöesityksissä jo ennakolta kevennettäisiin raportointivelvoitteita, ennen kuin komissio edes esittää toimeenpanosäädöksillään tarpeetonta raportointitaakkaa asiaan kuulumattomille. MTK huomauttaa, että raportointivelvoitteet olisivat varsin mittavia. Toiminnanharjoittajien tulisi polttoaineiden jäljitettävyyden varmistamiseksi viipymättä kirjata unionin tietokantaan tiedot polttoaineiden liiketoimista, niiden kestävyysominaisuuksista mukaan lukien niiden polttoaineiden elinkaarenaikaiset kasvihuonepäästöt sekä tiedot saadusta tuesta ja tukijärjestelmän tyypistä. Ilman kansallista poikkeusta näiden tietojen kirjaamista edellytettäisiin mahdollisesti siis sellaisilta pieniltä alle 2MW biokaasulaitoksiin raaka-aineitta tuottavilta tahoilta, jotka eivät kuulu edes direktiivin soveltamisalaan. Tyypillisesti alle 2MW biokaasulaitos käyttää laitoksen välittömästä läheisyydestä löytyviä lantoja, maatalouden ylijäämä biomassoja, jätteitä tai tähteitä raaka-aineinaan, jolloin mahdollisesti edellytettävällä täysin ylimitoitetulla raportoinnilla ja sitä varten tarvittavilla selvityksillä ei saavutettaisi mitään kestävyyshyötyjä. MTK ei pidä tarkoituksenmukaisena kasvattaa viranomaisvalvontaa nykyisestä yhtään ja vieläpä mahdollisesti kokonaan uudella viranomaisprosessilla. Talouden toimijaa, jota ilmoitusvelvollisuus koskisi ei ole määritelty direktiivissä. MTK pitää ainoana toimeenpanokelpoisena vaihtoehtona, että talouden toimijaksi määritellään nestemäisen- tai kaasumaisen biopolttoaineen valmistaja, eli energiantuotantolaitos, joka kirjaa käyttämänsä raaka-aineet Unionin tietokantaan. Mikään muu toimintatapa ei voi käytännössä toimia siten, että tietokannan tiedot pitäisivät edes suuntaa antavasti paikkansa. Tähän perustuu myös direktiivin 31 a artiklan 2 kohdan mukainen linjaus, että tietokannassa jäljitettäisiin polttoaineita alkaen polttoaineiden tuotantopisteestä, eli laitokselta, päättyen hetkeen, jolloin ne saatettaisiin markkinoille unionissa. Yksi vaihtoehto raportoinnin ja valvonnan keventämiseksi voisi olla rajata EU tasolla maa- ja metsätaloudesta tulevat raaka-aineet kokonaan unionin tietokannan raportointivelvoitteiden ja valvonnan ulkopuolelle laitoksen kokoluokasta tai siitä riippumatta mitä energiatuotetta niistä tehdään. Maa- ja metsätalouden raaka-aineiden tuotantoa valvotaan jo kattavasti muun lainsäädännön nojalla ja päällekkäisiä viranomaisprosesseja tulisi välttää.

Yleisesti ottaen MTK on huolissaan energiaviraston kyvystä panna lakimuutoksista aiheutuvat muutokset toimeen toiminnanharjoittajien kestävyysjärjestelmien hyväksynnän kautta, kuin myös edellytettyjen auditoijien vähäisestä määrästä. Hallituksen esityksenkin mukaan kestävyyskriteerijärjestelmän hyväksyttäminen voi viedä toiminnanharjoittajalta nykyisin kaksi vuotta. Lainsäädännön edellyttämiä auditoijia on tällä hetkellä vain 10 henkilöä. Lainsäädännön piiriin tulee uusia toiminnanharjoittajia ja tästä ja muusta lainsäädännöstä johtuvat viranomaisvelvoitteet ja auditointivelvoitteet kasvavat. Toiminnanharjoittajille yhtälö tarkoittaa merkittäviä viranomaismaksuja ja pitkiä käsittelyaikoja.

Helsingissä 9.5.2025

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Anssi Kainulainen
Energia-asiantuntija

Leena Kristeri
Elinvoimajohtaja